

Laidiens: 14.12.2011., Nr. 196

Ministru kabineta noteikumi Nr.914

Rīgā 2011.gada 29.novembrī (prot. Nr.70 5.§)

Elektroenerģijas tirdzniecības un lietošanas noteikumi

Izdoti saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 32.panta piekto daļu, 33.panta otrās daļas 1.punktu, 34.panta pirmo daļu, 35.panta otro daļu un likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 22.panta piekto daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka:

- 1.1. kārtību, kādā elektroenerģijas lietotājam (turpmāk – lietotājs) piegādā elektroenerģiju un pārtrauc tās piegādi;
- 1.2. elektroenerģijas tirgotāja (turpmāk – tirgotājs), elektroenerģijas sistēmas operatora (turpmāk – sistēmas operators) un lietotāja tiesības un pienākumus elektroenerģijas piegādē un lietošanā, kā arī norēķinos par pakalpojumiem;
- 1.3. tirgotāja maiņas kārtību;
- 1.4. kārtību, kādā publiskais tirgotājs piegādā elektroenerģiju saistītajiem lietotājiem, kuru elektroietaisies pieslēgtas sadales sistēmas operatora – publiskā tirgotāja izveidotāja – tīklam;
- 1.5. prasības, kādām jāatbilst lietotājam, lai tas būtu tiesīgs saņemt universālo pakalpojumu;
- 1.6. kārtību un gadījumus, kādos sistēmas operators vai tirgotājs drīkst pārtraukt elektroenerģijas piegādi tiem lietotājiem, kuri nav samaksājuši par saņemto elektroenerģiju vai sistēmas pakalpojumiem vai nav izpildījuši citas saistības pret sistēmas operatoru vai tirgotāju.

2. Noteikumos lietotie termini:

- 2.1. apakšlietotājs – persona, kas pēc vienošanās ar lietotāju izmanto tā īpašumā vai valdījumā esošus elektrotīklus elektroenerģijas saņemšanai un nepērk elektroenerģiju no elektroenerģijas tirgotāja vai sistēmas operatora;
- 2.2. atļautā maksimālā slodze – lielākā vienlaicīgā elektriskā slodze, ko lietotājs drīkst izmantot saskaņā ar pieslēguma tehniskajiem parametriem. Atļauto maksimālo slodzi ierobežo ievadaizsardzības aparāts vai līgumā noteiktās elektriskās slodzes lielums;
- 2.3. balansēšanas pakalpojuma līgums – līgums, ko slēdz balansēšanas pakalpojuma sniedzējs un elektroenerģijas tirgus dalībnieks par balansēšanas pakalpojuma sniegšanu;
- 2.4. balansēšanas pakalpojuma sniedzējs – pārvades sistēmas operators vai elektroenerģijas tirgus dalībnieks, kurš sniedz balansēšanas pakalpojumu citiem elektroenerģijas tirgus dalībniekiem un kurš ir noslēdzis balansēšanas

pakalpojuma līgumu ar pārvades sistēmas operatoru;

2.5. ekspluatācijas darbi – elektroiekārtas apkalpošana, apkope un remonts;

2.6. elektriskā slodze – lietotāja iekārtu darbību raksturojošs lielums, kas ir vienāds ar visu elektrotīklā vienlaikus ieslēgto lietotāja elektroietaišu jaudu summu, ieskaitot jaudas zudumus lietotāja elektroietaisēs;

2.7. elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāts – mērīšanas līdzeklis vai mērīšanas līdzekļu sistēma elektroenerģijas daudzuma un sistēmas pakalpojumu uzskaitē norēķinu vajadzībām, kā arī elektriskās slodzes lieluma fiksēšanai tirdzniecības intervālā;

2.8. elektroenerģijas piegādes līgums – līgums, ko slēdz publiskais tirgotājs vai nelielas sadales sistēmas operators ar saistīto lietotāju par elektroenerģijas tirdzniecību;

2.9. elektroenerģijas tirdzniecības līgums – līgums, ko slēdz elektroenerģijas tirgus dalībnieki par elektroenerģijas tirdzniecību;

2.10. elektroiekārta – jebkura iekārta elektroenerģijas ražošanai, pārveidei, pārvadei, sadalei vai patēriņam;

2.11. elektroietaise – vairākas savstarpēji saistītas elektroiekārtas vienotu uzdevumu veikšanai;

2.12. elektroietaišu piederības robeža – līgumā noteikta robeža starp sistēmas operatora un lietotāja vai ražotāja elektroietaisēm vai starp lietotāja un apakšlietotāja elektroietaisēm;

2.13. elektrotīkls – elektroapgādes sistēmas daļa, ko izmanto elektroenerģijas pārvadei un sadalei un kas sastāv no savstarpēji savienotām elektropārvades līnijām un elektroiekārtām (piemēram, apakšstacijām, sadales punktiem, elektrosadalnēm);

2.14. nelielas sadales sistēmas operators – sadales sistēmas operators, kura sadales tīkliem pieslēgti mazāk par simt tūkstošiem lietotāju;

2.15. norēķinu periods – laikposms, par kuru veic norēķinus. Norēķinu periods ir viens kalendāra mēnesis, ja puses nav vienojušās citādi;

2.16. obligātā iepirkuma komponente – Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – regulators) noteiktā kārtībā aprēķināta un regulatora apstiprināta maksa latos par kilovatstundu, kas kompensē publiskā tirgotāja papildu izdevumus par obligātā iepirkuma ietvaros iepirkto elektroenerģiju, kas saražota koģenerācijā, izmantojot atjaunojamās energoresursus, salīdzinot ar tāda paša apjoma elektroenerģijas iepirkumu elektroenerģijas tirgū;

2.17. pēdējā garantētā piegāde – elektroenerģijas piegāde tādām lietotājām, kurām ir pārtraucis darbību elektroenerģijas tirgū un pārņem elektroenerģiju no pēdējā garantētā piegādātāja vai kurām nav balansēšanas pakalpojuma līguma;

2.18. pieslēguma līgums – līgums, ko slēdz sistēmas operators ar lietotāju vai ražotāju par sistēmas pieslēguma ierīkošanu;

2.19. reaktīvā enerģija – sinusoidāla sprieguma un strāvas kompleksās (pilnās) jaudas daļa, kas vajadzīga atsevišķu iekārtu magnētiskā lauka radīšanai un ir neatņemama tehnoloģiskā procesa sastāvdaļa elektroenerģijas ražošanā, pārvadē un sadalē;

2.20. rēķins – dokuments, ar kuru saskaņā lietotājs izdara maksājumu;

- 2.21. sistēmas lietošanas līgums – līgums, ko slēdz tirgotājs ar sistēmas operatoru par tirdzniecības darījumu veikšanai nepieciešamās informācijas apmaiņu;
- 2.22. sistēmas pakalpojumu līgums – līgums, ko slēdz sistēmas operators ar lietotāju vai ražotāju par sistēmas pakalpojumu un palīgpakalpojumu sniegšanu;
- 2.23. sistēmas pieslēgums – sistēmas operatora elektrotīkla daļa, kas ierīkota elektroapgādes nodrošināšanai lietotājam vai elektroenerģijas saņemšanai no ražotāja līdz elektroietaišu piederības robežai;
- 2.24. tirdzniecības intervāls – vienu stundu ilgs periods, kas sākas pilnā stundā;
- 2.25. tirdzniecības diena – 24 tirdzniecības intervālus ilgs periods, kas sākas pusnaktī;
- 2.26. uzstādītā jauda – lietotāja uzstādīto elektroenerģiju patērējošo ietaišu summārā nominālā jauda.
3. Lietotāja elektroietaišu pieslēgšana elektroenerģijas sistēmai (turpmāk – sistēma) vai atļauto slodžu palielināšana notiek saskaņā ar regulatora apstiprinātiem sistēmas pieslēguma noteikumiem elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem.
4. Elektroietaišu piederības robežu starp lietotāju un sistēmas operatoru nosaka aktā, kas ir pieslēguma līguma, elektroenerģijas piegādes vai sistēmas pakalpojumu līguma sastāvdaļa. Ja puses nav vienojušās citādi, tās apkalpo savas elektroietaises līdz piederības robežai.

II. Elektroenerģijas komercuzskaite

5. Uz elektroietaišu piederības robežas uzstāda sistēmas operatora reģistrētu elektroenerģijas komercuzskaites mērāparātu. Ja elektroenerģijas komercuzskaites mērāparāts nav uzstādīts uz elektroietaišu piederības robežas, sistēmas operators atbilstoši zudumiem elektrotīklā, kas aprēķināti no elektroietaišu piederības robežas līdz elektroenerģijas komercuzskaites mērāparāta uzstādīšanas vietai, nosaka elektroenerģijas un pakalpojumu apjomu, ko saņem tādi lietotāji, kuru elektroietaises pieslēgtas vismaz sešu kilovoltu spriegumam. Lai aprēķinātu minēto elektroenerģijas un pakalpojumu apjomu, izdara šādus aprēķinus:
- 5.1. ja elektroenerģijas komercuzskaites mērāparāts uzstādīts sistēmas operatora pusē pirms piederības robežas, saņemtās elektroenerģijas un pakalpojumu apjomu posmā starp elektroenerģijas komercuzskaites mērāparāta uzstādīšanas vietu un piederības robežu atskaita no lietotāja saņemtās elektroenerģijas un pakalpojumu apjoma;
- 5.2. ja elektroenerģijas komercuzskaites mērāparāts uzstādīts lietotāja pusē pirms piederības robežas, saņemtās elektroenerģijas un pakalpojumu apjomu posmā starp elektroenerģijas komercuzskaites mērāparāta uzstādīšanas vietu un piederības robežu pieskaita lietotāja saņemtās elektroenerģijas un pakalpojumu apjomam.
6. Sistēmas operators, vienojoties ar lietotāju, piegādātās elektroenerģijas un pakalpojumu apjomu pagaidu pieslēgumam (līdz trijiem mēnešiem) vai vienfāzes pieslēgumam ar ievadaizsardzības aparāta strāvas lielumu līdz 10 ampēriem drīkst aprēķināt bez elektroenerģijas komercuzskaites mērāparāta uzstādīšanas.
7. Elektroenerģijas komercuzskaites mērāparātus uzstāda sistēmas operators vai elektroenerģijas sistēmas īpašnieks, un tie ir sistēmas operatora vai elektroenerģijas sistēmas īpašnieka īpašums.
8. Uzstādītajiem elektroenerģijas komercuzskaites mērāparātiem ir jāatbilst prasībām, kas noteiktas normatīvajos aktos par kārtību, kādā tiek veikta mērīšanas līdzekļu tipa apstiprināšana, pirmreizējā verificēšana un tirgus uzraudzība, kā arī normatīvajos aktos par metroloģiskajām prasībām mērīšanas līdzekļiem un par metroloģiskajām prasībām aktīvās elektroenerģijas skaitītājiem. Sistēmas operators ir atbildīgs par elektroenerģijas komercuzskaites mērāparātu atkārtotu verificēšanu, un lietotājs ir atbildīgs par tam piederošo mērmaiņu atkārtotu verificēšanu

atbilstoši normatīvajiem aktiem par mērīšanas līdzekļu atkārtoto verificēšanu, verificēšanas sertifikātiem un verificēšanas atzīmēm, ievērojot verificēšanas periodiskumu, kas noteikts normatīvajos aktos par valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu. Elektroenerģijas komercuzskaites mēraparātu pieslēgspaiļu vākam jābūt noplombētam ar sistēmas operatora plombu.

9. Elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta pirmstermiņa verificēšana var tikt veikta pēc sistēmas operatora iniciatīvas vai, ja lietotājam radušās šaubas par elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta precizitāti, lietotājam ir tiesības pieprasīt, lai sistēmas operators nodrošina elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta pirmstermiņa verificēšanu kādā no akreditētām inspicēšanas institūcijām, par kurām sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Standartizācijas, akreditācijas un metroloģijas centrs" publicējusi paziņojumu Latvijas Nacionālā akreditācijas biroja tīmekļa vietnē (www.latak.lv). Ja:

9.1. pirmstermiņa verificēšanā elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāts tiek atzīts par lietošanai nederīgu, izdevumus, kas saistīti ar skaitītāja pirmstermiņa verificēšanu, sedz sistēmas operators. Ja pēc lietotāja pieprasījuma veiktajā pirmstermiņa verificēšanā elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāts tiek atzīts par lietošanai derīgu, izdevumus, kas saistīti ar skaitītāja pirmstermiņa verificēšanu, sedz lietotājs;

9.2. elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta kļūda pārsniedz normatīvajos aktos par mērīšanas līdzekļu atkārtotu verificēšanu, verificēšanas sertifikātiem un verificēšanas atzīmēm noteikto kļūdu, sistēmas operators var precizēt lietotājam piegādātās elektroenerģijas un pakalpojumu apjomu, veicot pārrēķinu šo noteikumu 12.punktā noteiktajā kārtībā.

10. Sistēmas operators pārbauda elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta pieslēguma pareizību un veic pirmsuzskaites un uzskaites ķēžu plombēšanu. Plombēšanas aktu noformē divos eksemplāros, kurus paraksta sistēmas operatora pārstāvis. Vienu plombēšanas akta eksemplāru sistēmas operators izsniedz lietotājam.

11. Ja saņemta daudzdzīvokļu mājas īpašnieka un visu mājā esošo lietotāju rakstiska piekrišana pārtraukt līgumsaistības ar sistēmas operatoru, ar sistēmas operatora atļauju drīkst uzstādīt kopēju elektroenerģijas komercuzskaites mēraparātu. Šajā gadījumā mājas īpašnieks kļūst par lietotāju, uzņemas saistības apgādāt ar elektroenerģiju visus apakšlietotājus attiecīgajā mājā un slēdz līgumu ar sistēmas operatoru par elektroenerģijas piegādi vai sistēmas pakalpojumiem.

12. Ja konstatē elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta nepareizu darbību vai kļūdu aprēķinos, piegādātās elektroenerģijas un pakalpojumu apjomu precizē par visu laiku no brīža, kad elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāts sācis darboties nepareizi, vai, ja šis brīdis nav nosakāms, – par pēdējo norēķinu periodu. Pārrēķinu izdara, ņemot vērā vidējo elektroenerģijas un pakalpojumu apjomu iepriekšējā norēķinu periodā vai vidējo elektroenerģijas un pakalpojumu apjomu pēc uzskaites atjaunošanas.

III. Elektroenerģijas piegāde saistītajiem lietotājiem

13. Universālo pakalpojumu ir tiesīgi saņemt:

13.1. mājāsaimniecības lietotājs;

13.2. elektroenerģijas lietotājs, kura visi pieslēgumi sistēmai vienlaikus atbilst šādiem kritērijiem:

13.2.1. pieslēguma spriegums nepārsniedz 400 voltu;

13.2.2. ievadaizsardzības aparāta nominālā strāva nepārsniedz 100 ampēru.

14. Saistītais lietotājs slēdz elektroenerģijas piegādes līgumu ar publisko tirgotāju vai nelielas sadales sistēmas operatoru par elektroenerģijas tirdzniecību un sistēmas pakalpojumu līgumu ar sistēmas operatoru par sistēmas pakalpojumu un palīgpakalpojumu sniegšanu. Elektroenerģijas piegādes līgumu un sistēmas pakalpojumu līgumu slēdz rakstiski vai izmantojot distances saziņas līdzekļus.

15. Saistītais lietotājs pērk elektroenerģiju par tarifiem, kas noteikti Elektroenerģijas tirgus likumā noteiktajā kārtībā. Tarifos tiek iekļauta maksa par sistēmas pakalpojumiem un obligātā iepirkuma komponentes.

16. Elektroenerģijas piegādē saistītajam lietotājam piemērojami regulatora apstiprināti elektroenerģijas piegādes tipveida līguma un sistēmas pakalpojumu tipveida līguma vispārējie noteikumi. Sadales sistēmas operators izstrādā, iesniedz apstiprināšanai regulatoram un regulatora noteiktajā kārtībā publicē apstiprināto sistēmas pakalpojumu tipveida līgumu. Ja regulators apstiprina jaunu elektroenerģijas piegādes tipveida līgumu vai sistēmas pakalpojumu tipveida līgumu, šo tipveida līgumu noteikumi ir piemērojami arī attiecībā uz tiem līgumiem, kas noslēgti līdz jaunā tipveida līguma apstiprināšanai.

17. Mājsaimniecības lietotājs kā saistītais lietotājs var saņemt elektroenerģiju pieslēgumam noteikto tehnisko parametru atļautās slodzes robežās arī bez rakstiska līguma noslēgšanas, ievērojot šo noteikumu prasības. Šādā gadījumā elektroietaišu piederības robežu nosaka:

17.1. uz sistēmas operatora gaisvadu līnijas vai piekarkabeļlīnijas pievienojuma pie lietotāja jumta statņa izolatoriem vai izolatoriem pie ēkas sienas;

17.2. uz lietotāja kabeļlīnijas pievienojuma kontaktiem sistēmas operatora gaisvadu līnijai vai piekarkabeļlīnijai;

17.3. uz lietotāja kabeļlīnijas pievienojuma kontaktiem sistēmas operatora uzskaites sadalnē, kabeļsadalnē vai elektroenerģijas skaitītāja spaiļu galdā;

17.4. uz sistēmas operatora kabeļlīnijas pievienojuma kontaktiem lietotāja sadalnē;

17.5. daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkās (elektroietaišu piederības robežu starp lietotāja un sistēmas operatora elektroietaisēm) uz ēkas elektroietaisēs pievienojuma kontaktiem sistēmas operatora elektroietasei.

18. Par šo noteikumu 17.punktā minēto kontaktu stāvokli uz elektroietaišu piederības robežas atbild sistēmas operators.

19. Pirms elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta uzstādīšanas saistītais lietotājs izvēlas pieslēgumam atbilstošu elektroenerģijas tirdzniecības gala tarifu un norēķinu veidu un informē par to publisko tirgotāju vai nelielas sadales sistēmas operatoru. Sistēmas operators pēc pieslēguma izveides un elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta uzstādīšanas iesniedz publiskajam tirgotājam informāciju, kas nepieciešama, lai sāktu norēķināties par elektroenerģijas piegādi, un nodrošina norēķiniem nepieciešamo informāciju par saistītajiem lietotājiem piegādāto elektroenerģiju.

20. Pamats saistītā lietotāja norēķiniem par elektroenerģijas lietošanu ar publisko tirgotāju ir sistēmas operatora informācija par pieslēguma parametriem, elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta rādījumiem, elektroenerģijas lietošanas uzsākšanas brīdi, kā arī izvēlēto elektroenerģijas tarifu un norēķinu veidu. Par saistītajiem lietotājiem noteikto elektroenerģijas tarifu pareizu piemērošanu atbildīgs ir publiskais tirgotājs vai nelielas sadales sistēmas operators.

21. Vienojoties ar publisko tirgotāju vai nelielas sadales sistēmas operatoru, saistītais lietotājs atkarībā no izvēlēta elektroenerģijas tirdzniecības gala tarifa par patērēto elektroenerģiju norēķinās: